

ACC. N:R M. 9841:1-11.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Håkan Ek*
Härad: *Harjager, Önsjö* Adress: *Kärlinge*
Socken: *Noravidinge, Taztorp* Berättat av: _____
Uppteckningsår: *1945* Född år *1869* i *Lödervidinge*

Bröllop och bröllopseder.

s. 1-11.

LuF. 52.

ACC. N:R M. 9841: /.

Landskap: Skånes Upptecknat av: Håkan Ek
Härad: Harjagers, Onsjö Adress: Kråstinge
Socken: Norrvidinge o. Dagstorp Berättat av:
Uppteckningsår: 1945 Född år 1869 i Löddevidinge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

LUF. 52.

Om det före 1870-talet var någon vanlig sed, vid bröllop o. t. jag inte. Om det har varit, så har de upphört nu, och det har alltid varit skickad vid bröllop, av Herrskap, Bönder och arbetare.

Före i skeläktet förekom det att brudens fader eller nära anförvant förde in bruden till vigseln, men det var lika vanligt att brudparet gick tillsammans in i kyrkan.

Vigseln förrättades antingen i kyrkan, i bröllopsgården eller på pastoratsexpeditionen, liksom nu, vilket som var och en vanligast o. t. jag inte.

Före 1870-talet tror jag inte att alla brudpar

Skriv endast på denna sida!

hade egen vigselring (bland arbete) utan de
lånade av vem de kunde få. Jag har hört be-
rättas att vid en vigsel på 1850-talet i Norrvidinge
att brudparet inte hade någon ring, utan prä-
sten tog en av sina nycklar och använde den
som ring. Ringarna kunde vara av guld,
silver eller mässing allt efter råd och lägenhet.
Numera användes ringar av guld.

Om bruden hade någon enklare vardagsring
känner jag ej till.

"Sporröl" och insärling till prästen känner jag ej.

Att användas pått under vigseln och middagen
vet jag inte har förekommit här på orten.

Blosshållare vid bröllof har jag icke hört tala
om, kanske var det de två som med ljus lyfte
brudparet då de visade sig för dem som var
komna för att se brudparet.

Placeringen vid middagsbordet och vilka

blosshållarna
är det att "bära
ljus för bruden
vid den högtid-
liga sångled-
ningen". (Kyllt.-Lars)

rätter som serverades vet jag inte, ej heller vet jag vid vilka tillfällen musiken spelade utom till dans.

Om det brukades smulas gåvor och penningar vid bröllop vet jag inte.

Vid somliga bröllop dansades det, men som öppnade dansen och vilka danser som dansades vet jag inte. Att dansa kronan av bruden har jag hört talas om, men hur det gick till vet jag inte.

Att de gifta männen en slag ring bering brudgummen, att pojkar och flickor som överens om singel lag eller att gästerna skulle följa brudparet när de gick till väns hus jag hört om att ha förekommit uppi det landet men har inte hört att det förekommit här. Att sätta en sprucken träsko under sängen för att få en dotter har jag hört talas om, men det kunde vara vilken lördags natt

som helste. Om någon har tillämnat det vet jag ej.
Vid slutet av 1800 talet var den svarta brudklämningen
vanligast men det förekom klänningar av andra
färger också samt vita.

De brudkronor som brukades var en slutens
krona av myrtens gjord av någon kvinna som
brukade binda sådana. Somliga flickor brukade
i yngre år plantera myrten för att få till sin
brudkrona. Att binda brudkrona av lingonris
kunde man inte emedan här inte växte något
lingonris. Jag tror inte att någon kyrka här
i trakten hade någon brudkrona att låna ut
vid äktelskiftet, de som nu har någon är köpt
i ~~en~~ senare tid. Till myrtenkronan hörde även
krans av myrten, jag tycker mig komma ihåg
att äldre brudar hade endast krans.

Det var en iöfrig lag att brudar som fått
barn eller var havande icke fick bära krona.

Ättern flickan fick barn före äktenskapet, ansågs
vara skamligt och därför gifte de sig så fort
som möjligt sedan hon visste att hon blivit
gravvid. På 1850 talet var ju kvinnan inte
myndig och då brukades i Kvarvidinge, och
kanstke andra socknar också, att när någon skulle
bejura lysning var det fästmannen och
flickans fader som tog ut lysningen. Prästen
brukade då fråga om flickan var dydesam,
svarades ja så kunde det vid lysningen låta:
lysning mellan ädliga och bestredliga drängar
N. N. och dygdädda och gudfruktiga pigan
N. N. v. Svarades det nej på prästens fråga om
slöts dygdädda, så församlingen fick rekka på
hur flickan var innan bröllopet. Vändes se-
nare att de inte följt sunningen vid prästens
fråga blev de utskälda av prästen vid första
tillfället efter det man fått reda på det. Något

straff kunde här inte dömmas dem, eller möj-
ligen förbjuda dem nattvardens.

Jag har hört berättas att vid en vigsel i Ottarso,
Lagade härads, i slutet av 1800 talet, där bruden
var havande och kom fram till vigseln med
några blommor i håret, att prästen sade till
en dam i brudföljet att taga bort blommorna,
vilket hon även gjorde. Då medgörligen var
brudparet icke vid en vigsel i Amelöf, Onsjö
härads, i början av 1900 talet, där bruden var ha-
vande. Till vigseln var hon iklädd krona,
krans och blöja, men innan vigseln började
sade prästen ifrån att hon skulle taga av kronan
men brudgummonen sade då att kronan skall
sitta där, och då förrättade prästen vigseln
men under tidens lopp han sin nysdub så
att han inte såg kronan. Om dessa två fall
är med samvige överensstämmande kan jag inte garantera.

Wem som klädde bruden och vad hon fick spegla
sig i vet jag inte.

Att bruden skulle ha något linat pålägg på sig
eller ha mynt i skorna eller ^{om} några skalade
träs och kockabränne har jag inte hört om till.

Var det ett stort och fint bröllop och det var om
sommaren kunde det sånda att det restes äre-
post vid bröllopsgården samt klädde med grönt
både in och utvändigt där det passade sig.

För öfrigt sopades och ställdes i ordning så
allt var snyggt och ordentligt. Det var går-
dens eget folk med lejd arbetskraft som stod för
föryttningarna.

Det sådes att vår brudparet gick från vigsel-
förrättningen skulle bruden vara blick och
sätta sin fot fram innan brudgummen, det
skulle vara för att hon skulle få mer att säga
till om i det nya hemmet.

Minn far berättade en gång att vid ett bröllop i Norrvidinge på i början av 1850-talet, att han var förridare. Vad uppgift förridarna hade merän, att rida före "stussen" till och från kyrkan talte han inte om. Det var en lantbrukare som gifte sig med en lantbrukarsdotter.

Jag har hört berättas att före mitten av 1800-talet, då det var stora bröllop bröllopfolket "stasade", åkte i kortage, med förridare och spelmän till kyrkan. Vid framkomsten till kyrkan stannade spelmännen vid ingången och spelade en brudmarsch medan folket gick in i kyrkan, var spelmännens stöd när de spelade utgångsmarschen vet jag inte. När "stussen" hade satt sig igång från kyrkan skulle förridarna rida så fort de kunde till bröllopgården där de red upp till dörren och avlossade vardera ett pistolskott samt sade ifrån att nu kommer de, därefter

skulle de rida tillbaka till "stussens" och intaga sin plats framför. När bröllopsfolket kom till gårdens ställde spelmännen spelmännen sig vid ingången och spelade en brudmarsch. När det kort väg till kyrkan fick föridarna vara rädda i vändningarna så att de kunde vara tillbaka och ledsaga "stussen" in på gården. Vid färden från kyrkan var folket utom och skulle se på "stussen" varvid ett och annat skott avlossades av i skådarna. Att spelmännen skulle spela vid kyrkan var till en del därför att i många kyrkor inte var någon orgel. I Hovsvidinge och Dagstorp kyrkor var inget orgel förrän slutet av 1880-talet och i Kävlinge kyrka 1897.

Vid bröllop och andra gillan brukade en del gäster ha "förring" med sura spedebraga (spettbrak) sockerbrak eller risbrak (risgrynbrak). För länge tillbaka i tiden hade de varje handa maträtter, kött, smör, ost, o. d.

Det var vanligt att när det var bröllop så brukade ungdomarna i trakten gå och se bruden (brudparet) när arbetet var slut för dagen. När en del var hemma och det led ut till kört. Den överenskomna att ropa fram brudparet. Så var det några som tog ledningarna och så ropades gemensamt tre gånger: "Brudparet fram!" Då kom brudparet fram till ett försäcr eller i dörren och ^{de} var det två av de manliga gästerna som tog vars sitt ljus och ställde sig vid var sin sida om brudparet. Efter en stund ropade några av värdarna: "Leve brudparet," varefter det hurrades tre gånger. När brudparet vände sig avlossades några skott av några av värdarna som hade "puffert" (liten pistol) med sig. Efteråt kom traktörerna ut med en flaska brännvin och två glas och så bjöds brännvin på så många som ville ha. Det skulle egentligen

ACC. N:R M. 9841: 11.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var en sup som bjöds, men de som var törstiga
gick fram två a tre gånger. Vid somliga
bröllop kom traktören ut i dörren och bjöd
älskådarna in och dansa två eller tre danser.
Stundom ropades brudparet fram två a tre
gångar för kvällen. Om någon av de yngre
älskådarna sade gläpade om brudparet så blev
de ordentligt nentystade så de gjorde det ej om.
På den tiden, före ekelshiftet, brukade alltid
ungdomen sjunga när de var ute och gick om
kvällarna och då sjögs det naturligt vis också
~~att~~ när älskådarna gick till och från bröllopsgården.